

Taekwondo – kampkunst eller kampsport?

.....eller måske begge dele!?

Karin Schwartz, 6. Dan, Esbjerg City Taekwondo Klub

Skriftlig afhandling i forbindelse med DTaF's dangraduering den 5. juli 2014

Indstiller og vejleder; Sabumnim Dannie Frederiksen, 7. dan, Vejle Taekwondo Klub.

Taekwondo - Kampkunst eller kampsport?

Forord

Jeg har nu 36 år på bagen i mit taekwondo liv, og jeg er dybt taknemmelig over at jeg ved en tilfældighed trådte ind i Esbjerg Taekwondo Klub i 1978. Jeg er ret overbevist om at disse trin har gjort en væsentlig forskel i mit liv. Netop denne forskel er også årsagen til, at jeg så gerne vil behandle netop dette emne, så det endnu engang kan belyses, hvor vigtigt det er at værne med både hjerne og hjerte om kampkunsten, således at kampsporten ikke får lov at løbe af sted med hjernen alene - med fare for at vi mister den fine arv som Taekwondo er, og som vores samfund har mere brug for end nogensinde før.

Indholdsfortegnelse

Forord	2
Indholdsfortegnelse.....	2
Begrundelse for emnevalg: "Taekwondo kampkunst eller kampsport"	2
Problemformulering.....	4
Hvornår er taekwondo kampkunst og hvornår er det kampsport? - min definition!	4
Definition af sport.....	5
"Resumé om kunst".....	5
Kroppen som middel eller mål?	10
Kampkunsten set i forhold til Jes Berthelsens "Empatistjerne"	11
Mit eget lille eksperiment – et praktisk eksempel med empatistjernen som fundament	13
Hvordan værner vi om Taekwondo som kampkunst?	14
Kampsporten skader – kampkunsten heler.....	15
Konklusion	16
Efterskrift og tak.....	17
Litteratur/referencer	17
Bilag 1: Maturana og autopoiese	18
Bilag 2: Hvad siger mine venner?	23

Begrundelse for emnevalg: "Taekwondo kampkunst eller kampsport"

Siden jeg erhvervede mit 6. dan har mine tanker kredset omkring et evt. valg af emne til 7. dan, såfremt jeg nu skulle være så begunstiget, at have både fysik og indstilling til at gå til

en evt. ny graduering. Skulle jeg igen vælge et emne omkring børn - eller skulle jeg prøve at hive mig selv lidt ud af min komfort-zone? Jeg er- og har altid været meget optaget af taekwondo i forhold til børnene, og alt det gode Taekwondo kan give til dem, når bare vi husker at tilpasse taekwondo til børnene og ikke omvendt(uden selvfølgelig at gå på kompromis med Taekwondos essens).

Det har været mig en gave at skrive om emnet hele to gange, og kan jo ved selvsyn se hvordan mine afhandlinger og arbejde med børnene har givet børnetaekwondo i DK et boost – hvor mange klubber har eksempelvis ikke indført et børnebæltssystem med tilhørende børnepensum, som var det, min 6. dan afhandling omhandlede og som min klub(Esbjerg City Taekwondo Klub) efterfølgende fik godkendt på DTaF's repræsentantskab i 2009, således at børnebæltssystemet nu er godkendt og indskrevet i DTaF's love(under regler)? Temmelig mange vil jeg mene!

Det ville være lige til mit højre ben, at fortsætte ud af denne tangent og jeg har også udviklet og tænkt en hel del på dette plan siden mit 6. dan, så det ville være en forholdsvis let opgave for mig. En anden og anderledes udfordrende opgave ville være, at fokusere og analysere alle de tanker og erfaringer jeg har gjort mig i mit 36 årige taekwondoliv, hvor jeg tit er snublet over om Taekwondo nu er kampsport eller om det nu er kampkunst?! I mit spæde taekwondo liv var det lige meget for mig, om man nu kaldte Taekwondo for kampkunst eller kampsport. Da jeg senere brugte godt 20 år at mit liv på fuldkontakt-kampsporten –ja, så var taekwondo selvfølgelig kampsport! I dag, 36 år efter at jeg for første gang trådte ind i en dojang.....ja, så kan jeg næsten blive helt stødt, hvis nogen formaster sig til at kalde Taekwondo for kampsport! I min nuværende optik, så er det nærmest en devaluering af Taekwondo! Paradoksalt nok, så har jeg det sådan, at jeg vil kæmpe en kamp for at værne om Taekwondo som mere og andet end kun sport – for det fortjener den, og alle dem som forhåbentligt får lov at træne den som kampkunst i fremtiden.

Derfor er det på høje tid at jeg tager mig selv i ørerne, rykker mig selv ud af min komfortzone og tager mine mange tanker omkring emnet alvorligt, tager dem ud af mit indre, sætter ord på dem, for dermed at give processen ilt og opmærksomhed, så jeg kan blive klogere på emnet.

Problemformulering

Hvad træner vi når vi træner Taekwondo? Træner vi en olympisk kampsport og konkurrence teknik eller træner vi mon en over 2000 år gammel kampkunst? Er det ligegyldigt når vi bruger ordene i flæng eller burde vi alle ikke være mere præcise i vores brug af ordene/terminologien??

Jeg vil i min afhandling prøve at komme omkring emnet og forsøge at nå frem til mit bud på et svar/en konklusion. Allerede inden jeg kommer så langt er jeg dog ret skråsikker på, at andre vil komme frem til en helt anden konklusion. Det er noget af det der er så fantastisk ved at blive ældre, at man med de grå hår og en godt fyldt rygsæk udmærket er klar over, at vi som mennesker selv konstruerer vores virkelighed (Jf Huberto Maturanas teori om autopoiesis – selvskabelse. Se bilag med artikel). Så med mindre vi sammen kan blive enige om/forhandle os frem til en fælles forståelse af hvad Taekwondo er, så må jeg nok leve med at Taekwonden er hvad vi hver i sær gør den til. Altså hvad den er for mig er, er jo ikke ensbetydende med hvad den er for andre! Det skal dog ikke forhindre mig i at lægge alle gode argumenter på bordet, så andre også kan blive i stand til at se med mine briller☺

Hvornår er taekwondo kampkunst og hvornår er det kampsport? - min definition!

I min verden - og således også i den verden som mine elever lejlighedsvis befinder sig i, så er Taekwondo som udgangspunkt en kampkunst. Har man derudover lyst til at dyrke Taekwondo som sport er det absolut en mulighed. Her har vi mindst to ret fantastiske former vi kan udøve den i. Dels som fuldkontakt og dels i den mere æstetiske udgave – teknikmesterskaber, hvor der konkurreres i Taegueks/poomse.

For mig er den største forskel mellem Taekwondo som kampkunst og Taekwondo som kampsport - at i *sporten* gælder det om at vinde over andre, hvorimod man i *kunsten* bruger energien og fokus på at "vinde over sig selv"/at have kontrol over sig selv, og hvor den allerstørste udfordring er arbejdet med sig selv.

.....men har jeg overhovedet belæg for at postulere som jeg gør??

Definition af sport

Allerførst kunne jeg gribe fat i betegnelsen "sport" for at se hvad definitionen herpå er. I den, for enhver tilgængelige, encyklopædi "Wikipedia" kan man finde følgende definition:

*"**Sport** er en fysisk aktivitet der udøves under fastsatte regler, således at der kan konkurreres enten individuelt eller holdmæssigt mod modspiller(e). Inden for sport opereres der ofte med begrebet 'sportsånd', hvilket vil sige et sindelag der er i overensstemmelse med sportens regler for god opførsel og retfærdigt spil i forbindelse med [konkurrencer](#).*

Den meget indflydelsesrige internationale sportsorganisation [SportAccord](#) definerer sport som et [begreb](#), hvor der skal indgå et [konkurrencemoment](#).^[1]"

Søger man efter begrebet "konkurrence" samme sted får man følgende definition:

*"Ordet **konkurrence** kommer af latin concurrere = "løbe mod hinanden". Deraf: enhver form for kappestrid eller prøven kræfter. Begrebet konkurrence har fået stor betydning i vor tid. For det første fordi [sportslivet](#) bygger på konkurrence som drivkraft."*

Ud fra ovennævnte definitioner på sport og konkurrence, så kan jeg med god begrundelse holde fast i mit postulat om, at taekwondo ikke kun er sport, men at den omvendt kan dyrkes som sport. Men er taekwondo så kunst?? Jeg kaster mig over samme øvelse med ordet "kunst" og finder frem til en noget længere redegørelse, men vil her dog kun frembringe resumeet:

"Resumé om kunst"

"Der er enighed om, at kunst er noget, der kræver såvel en afsender som en modtager".

For at der kan være tale om kunst, er der tre ting, der skal være sande:

1. **Artefakt:** Der skal være tale om et artefakt. (et menneskeskabt objekt)
2. **Intentionalitet:** Artefaktets intentionalitet skal rumme intentionen om at være kunst.
3. **Primære egenskaber:** Artefaktets primære egenskab skal være den kunstneriske.

Kunst er (i dag) enhver menneskelig frembringelse, hvor intentionen med artefakten er at være kunst, og samtidig ikke har en primær praktisk anvendelse. Ved [kunsthåndværk](#) fremstilles artefakten uden intentioner om at skabe kunst og den har ofte også en praktisk anvendelse."

Kan jeg med ovenstående postulere at taekwondo er kunst?? Ja – det vil jeg vove at mene. Dels kan jeg godt begrunde at Taekwondo er menneskeskabt. Vi kan finde svaret i taekwondos over 2000 årige historie, hvor den blev skabt for at kunne forsvare sig mod dyr og fjender. I forhold til intentionaliteten - at taekwondo skal være udviklet med intentionen om at være kunst, så er den sværere selvom jeg da indimellem kan have svært ved at argumentere for, at den måde vi udøver hanbonkieugi og poomse på er effektivt selvforsvar – det er vel nok nærmere kunsthåndværk!? Dertil skal så lægges kunsten i "do"en – kunsten at finde sin vej.

Summa summarum, så kan jeg ud fra ovenstående definitioner med ro i sindet konstatere at Taekwondo i hvert fald ikke kun er sport!

På Wikipedia kan man i øvrigt også finde en direkte forklaring og et skema, der prøver at skabe en fælles forståelse af hvad forskellen mellem kampkunst og kampsport er. Skemaet er indsat herunder, og er udarbejdet af Ralf Pfeifer, som har skrevet flere bøger om kampsport og kampkunst.

Hentet fra Wikipedia: "Mange kampsportsgrene har militær oprindelse, men praktiseres som i sportslig regi, hvor der optræder konkurrenceelementer efter vestligt regelsæt.^[1] I de fleste kampsporter anvendes der ikke våben og hvis dette forekommer, er der typisk tale om våben, der er beregnet til sport. Eksempler på sportsvåben er [iaitō](#) ([attrap](#) for det japanske sværd, kan ikke slibes op), [naginata](#) ([attrap](#) for "militær-naginata") [Recurvebuen](#) (bue med sigte og stabilisator), [fleuret](#) (kårde med dup i spidsen), diverse sportsskydevåben, etc.

Kampkunst har sit udspring i militær oprindelse, hvor kendetegnet er, at der ikke eksisterer sportslige momenter. Kampkunst blev anvendt til at optræne folk i krigsteknikker med henblik på krig og ikke med [sport](#) som formål. Såfremt der anvendes våben i kampkunst, er der tale om autentiske våben. Eksempler på våben er [katana](#) (det japanske sværd), [nunchaku](#) (to stykker træ der holdes sammen med kæde eller ræb), [naginata](#) (hellebard - langt træstav forsynet med et skarpt blad for enden), etc.

I kampkunst eksisterer der ingen konkurrencer, hvilket kan tillægges a) farligheden, uanset om disciplinen anvender våben eller ej, samt b) traditioner.

Begreberne kampkunst og kampsport benyttes ofte i flæng i tale og i litteratur uden skelen til oprindelse, historisk tidsperiode eller indhold. I fagkredse eksisterer der imidlertid en differentiering mellem kampsport og kampkunst.

En kampkunst drejer sig om selvforsvar i almindelighed samt adfærd i en reel, uregulerede konflikt. Derfor sigter alle kampkunstteknikker på at passivisere fjenden. Udover brug af våben omfatter kampkunst ofte andre aspekter, såsom forebyggelse af konflikter og selvdisciplin. Nogle kampkunstsyste­mer, især fra de asiatiske lande, er et komplet system af livsførelse med passende religiøs eller filosofisk base. I dag er de faktiske kamp­teknikker undertiden trådt i baggrunden eller forstås som en "vej" til det endelige bestemmelsessted. Som tidligere nævnt er der ingen konkurrencer i kampkunst.

Ralf Pfeifer har i sin afhandling "Mechanik und Struktur der Kampfsportarten" opstillet nedenstående kriterier for kampkunst og kampsport. [\[2\]](#)

Kampkunst	Kampsport
Det overordnede princip: "Er eksisterer ingen regler under indlæringen, da formålet er krigsteknikker og ikke konkurrence."	Det overordnede princip: "Der er regler under indlæringen, da formålet er konkurrence."
Kampen begynder og fortsætter, indtil en af fjenden er passificeret.	Konkurrencen vil blive afgjort af en tredjepart (dommer). Det er derfor vigtigt, at overbevise dommerne om deres evner i form af point eller presse konkurrenten ud i advarsler som en strategi for sejren.
Fjenden er altid ret, hvis den anvendte teknik var vellykket.	Konkurrenten kan begå fejl i forhold til regelment og dermed diskvalificeres på trods af en sejr.
Den overlegne kriger kan bestemme, hvorvidt kampen skal fortsætte indtil den totale nedkæmpning.	Hvis en af konkurrenterne kommer i en overlegen position, vil konkurrencen blive afbrudt i nogle kampsportsgrene, og konkurrenterne skal genoptage konkurrence på ny eller i en tilsvarende stilling.
Kampen overstås hurtigt, der gives ingen	Konkurrencen kan blive kunstigt forlænget, hver deltager får en ekstra chance. Går det skidt i starten, er der stadigvæk

ekstra chance.	chance for at vinde.
Hvis den besejrede kriger har overgivet sig eller blevet nedkæmpet, er der stadigvæk risiko for at blive yderligere angrebet.	Hvis konkurrenten giver op, skal dommeren sikre afslutningen på konkurrencen, således at der ikke forekommer yderligere hændelser. Angreb efter endt konkurrence vil blive straffet af dommeren.
Træningsprogrammet er ikke regelorienteret. Der trænes i tidligere reelle krigerteknikker, hvor fjenden ikke forhånd kan udvælges.	Træningsprogrammet er regelorienteret. Der trænes kun de aspekter, der kan medføre succes i form af konkurrence. Der er ingen grund til at praktisere andre teknikker, som krigerne ellers tidligere kendte til.
Hverken modstander eller slagmarken er kendt. Det er ikke muligt at udvikle en enkelt strategi eller teknik til en bestemt fjende.	Konkurrenten og sted for konkurrence er kendt. Det er således muligt at udvikle individuelle strategier for hver konkurrent samt teknikker, der er tilladt inden for de givne regler.

Set med mine øjne, så er det da ok forklaringer, men jeg mangler i den grad at "doen" – kunsten at finde sin vej også havde fået plads. Det kan være at den har det i hans bøger (som jeg ikke har læst), men uanset hvad så burde det have været indeholdt! Så for mig er det en kende beklageligt, at det ikke er medtaget som en del af forskelsforklaringen i Wikipidea, når det er kendt at mange søger viden her. På den måde er billedet jo med til at påvirke andre, hvilket man jo ved selvsyn kan se i svarene hos de Facebook venner som har givet sig tid til at svare på spørgsmålet, som jeg lagde op på min Facebook-væg. Her er både personer som ikke træner, personer som har mange år som kæmpere og teknikere bag sig og og fra personer som aldrig nogensinde har dyrket Taekwondo som sport. spurgt! (se bilag 2)

Med den alder jeg har, med den erfaring jeg har og med de øjne jeg er i stand til at læse ovenstående med, så hæfter jeg mig specielt ved følgende passus:

” En kampkunst drejer sig om selvforsvar i almindelighed samt adfærd i en reel, uregulerede konflikt. Derfor sigter alle kampkunstteknikker på at passivisere fjenden. Udover brug af våben omfatter kampkunst ofte andre aspekter, såsom forebyggelse af konflikter og selvdisciplin. Nogle kampkunstsystemer, især fra de asiatiske lande, er et komplet system af livsførelse med passende religiøs eller filosofisk base.”

For mig er Taekwondo meget mere end træning og konkurrence, for mig er det noget meget mere essentielt og også eksistentielt. Der er nemlig SÅ meget vigtig livslæring i Taekwondo, at det for mig også er blevet en livets vej som jeg har tillid til, og som jeg går med trygge skridt! Såfremt Taekwondo kun var blevet opfundet med henblik på at være en olympisk kampsport, så kunne vi jo med fordel have sparet de to sidste bogstaver i Taekwondo, hvilket jo netop betyder "vej"

Gad vide hvad vores eget forbund kalder Taekwondo? På forbundets hjemmeside kan man læse følgende:

Hvad er Taekwondo?

"Taekwondo er en koreansk kampsport som kan føre sin historie mere end 2000 år tilbage.

Dengang brugte man Taekwondo til at forsvare sig mod angreb fra dyr og senere også mod fjendtlige angreb fra mennesker.

Taekwondo har efterhånden udviklet sig til en international anerkendt sportsgren, og har således været med i de Olympiske Lege siden 1988.

For mange er Taekwondo meget mere end en actionfyldt kampsport. Det er også

- en livsstil*
- et socialt netværk*
- en livsindstilling med værdier som respekt, disciplin, selvtillid mv. som nøgleord*
- en personlig sikkerhed*

Taekwondo har kort fortalt utrolig mange værdier og anvendelsesmuligheder. Det er op til den enkelte at udnytte hvad man selv synes man vil bruge idrætten/kampkunsten til."

Puha – det der først sprang mig i øjnene var den allerførste linje "Taekwondo er en koreansk kampsport.....". Det gør bare noget ved mig, at det første ord man møder er "kampsport", men heldigvis åndede jeg lettet op ved at læse de efterfølgende linjer, og bliver her igen bekræftet at Hurberto Maturanas kloge ord om autopoiese – selvskabelse, at Taekwondo er hvad den enkelte gør den til!

Når nu Taekwondo er hvad den enkelte gør den til, så er det super vigtigt at klubberne får lavet en fælles forståelse af hvad det nu er, at Taekwondo er for dem – ellers vil der hurtigt kunne opstå interesse- og værdi konflikter, hvilke vi allerede har været vidne til mange steder. Jeg har jo desværre selv været i en af slagsen, som var årsag til at Esbjerg City Taekwondo Klub så dagens lys i 1997. Så selvom det lyder ligetil at den enkelte selv

kan afgøre hvad Taekwondo er, så kan det altså medføre konflikter, hvis man ikke sammen kan blive enige om et fælles grundlag! Jeg har været rundt på forskellige klubhjemmesider og er her blevet bekræftet i, at klubberne præsenterer sig meget forskelligt! Hos min egen klub kan man sågar ikke engang læse hvad Taekwondo er, men mere hvad indholdet i klubbens ramme er, men i det mindste er der en ramme!

Kroppen som middel eller mål?

Alt efter om man dyrker udelukkende Taekwondo som kampkunst eller udelukkende som kampsport går kroppen også hen og får to forskellige funktioner/roller at spille. I sporten bliver kroppen et middel, som skal presses og optimeres mest muligt således, at målet om medaljer og hæder kan nås, ud fra den gamle kendte devise om at "målet helliger midlet" og ligeledes at leve op til de olympiske idealer "Citius, Altius, Fortius"(hurtigere, højere, stærkere). Selv har jeg dyrket kampsporten i 22 år, hvor jeg bl.a. blev dansk mester de 20 af årene. Derudover vandt jeg i 1988 den første olympiske medalje til DTaF, hvor Taekwondo var med som demonstrationssport. Ti år efter blev jeg europamester.

Kroppen som middel: I dag kan jeg bestemt mærke at min krop "bare" har været brugt som et middel til at nå rusen ved medaljerne. I en lang periode havde jeg det faktisk sådan, at mit liv blev ringere hvis jeg ikke vandt. I dag kan jeg så se tilbage på 7 operationer i benene, og har endnu en knæoperation lige rundt om hjørnet. Jeg har også fået opereret en brækket næse og må leve med skæve fingre - og også leve med. at hver morgens udtræden af sengen føles som at træde på en landmine(overdrivelse fremmer forståelsen!). Alt sammen pga en alt for hård belastning og manglende mulighed for at restituere, da jeg i de ti af årene desværre også led af en idrætsbetinget spiseforstyrrelse, for at passe ind i en bestemt vægtklasse. Når jeg tænker tilbage.....hold da op, hvor har jeg gennemgået/gennemlevet/overlevet mange træninger, hvor min krop bare har skreget stooooop til mig, og hvor det var en evig kamp at arbejde så hårdt til træningerne, at der kunne frigives nok af adrenalin og endorfiner til at overdøve larmen. (man kunne vel kalde det for kunsten at æde sig selv☺)

Kroppen som mål: I kampkunsten er kroppen derimod et mål i sig selv. Det at kende sine muligheder og begrænsninger – det at vende indad og give sig tid til at udforske de uendelige muligheder der er i en selv, det at kunne centrere og finde selvberoenhed, for hermed at kunne forsvare sig/passe bedst muligt på sig selv.....og dermed vel også forudsætningen for at kunne passe på andre. Det at finde glæden og meningen ved at

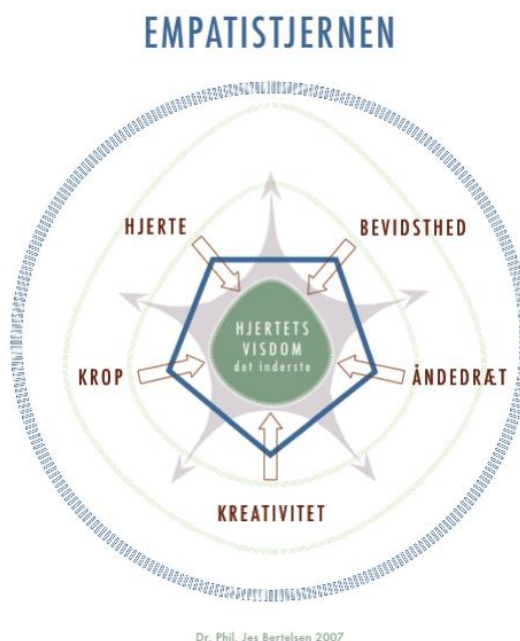
være sig selv og dermed også at finde sin selvrespekt, hvilket vel også er den eneste måde også at kunne respektere andre!

I dag træner jeg udelukkende Taekwondo med ovennævnte mål for øje! Taekwondo er super god træning for hele kroppen. Vi bruger både højre og venstre side af kroppen, vi bruger både arme og ben og derudover så er der i Taekwondo rig mulighed for at træne sit indre, hvilket jeg vil komme omkring i efterfølgende afsnit.

Kampkunsten set i forhold til Jes Berthelsens "Empatistjerne"

I foråret 2012 købte jeg en lille letlæst bog med titlen "Empati – det der holder verden sammen". Jeg købte bogen fordi jeg fik den anbefalet af min supervisor, som jeg jævnligt frekventerer i forbindelse med mit arbejde som fritidsvejleder for stærkt socialt udsatte børn og unge. Jeg blev allerede fanget da jeg læste bogens bagside! Bogen er skrevet af stifterne af foreningen "Børns livskundskab"; Helle Jensen, Jes Bertelsen, Jesper Juul, Michael Stubberup, Peter Høeg og Steen Hildebrandt – alle super estimerede, velrenommerede og respekterede personligheder!

Flere gange under min rejse igennem bogen tænkte jeg "Det er lige nøjagtig det her som Taekwondo kan". Bogen er centreret omkring Dr. Phil. Jes Bertelsens Empatistjerne (også kaldet "Pentagrammet"), som ser således ud:

Jeg blev helt høj af at læse mig igennem bogen, men ak "Højt at flyve, dybt at falde". For da jeg kommer til bogens sidste afdeling, hvor der gives eksempler på praktiske øvelser i pentagrammet, læser jeg nemlig følgende under forslag til centreringsøvelser: "*Kampsport af østlig oprindelse – som vi legende har inddraget har ofte den kvalitet*". ØV.....tænkte jeg!! "Hvordan pokker kan de finde på at skrive kampsport". Det var virkelig et antiklimaks for mig! For at handle mig ud af dette antiklimaks, greb jeg pennen/tastaturet og skrev til en af forfatterne (Helle Jensen, som jeg også havde været på kursus hos), at det var et uheldigt valg benævnelse. Hun kvitterede heldigvis tilbage, at det ikke var noget de havde været opmærksom på, og at hun derfor ville tage det med videre. Siden læsning af bogen har jeg læst endnu en omkring samme emne "En essay om frihed" af Jes Berthelsen og ligeledes deltaget i to kurser på Vækstcenteret i Nr. Snede. Vækstcenteret er stiftet af netop Dr. Phil Jes Berthelsen, og grundlaget for stedets fællesskab og undervisning er centreret omkring "Empatistjernen". Det har givet mig rigtig meget mening og ikke mindst selvindsigt at have læst bøgerne og deltaget i kurserne. Ikke mindst er jeg jo blevet bevidst om hvor fantastisk Taekwondo som kampkunst passer ind.

Jeg er meget begejstret for Empatistjernen og Vækstcenterets helhjertede arbejde med at udbrede kendskabet til pentagrammet, og jeg er selv meget opmærksom på konstant at tænke det ind i alle facetter af mit liv. Inden jeg lige kommer med eksempler på hvordan jeg rent praktisk har gjort det, så vil jeg lige hurtigt referere den forklaring der gives til Empatistjernen/pentagrammet

"Pentagrammet giver et overblik over menneskets fem vigtigste medfødte kompetencer: evnen til at være bevidst om de følelser der reflekteres i hjerteområdet, om åndedrættet, om kroppen, om livsytringernes spontane kreativitet og om bevidstheden. Disse medfødte kompetencer danner udgangspunkt for al dybere træning af hjertet og bevidstheden. Pilene der på figuren peger indad, symboliserer den individuelle fordybelse, menneskets proces med at forankre sin kontakt til sig selv. De udadgående pile er billeder af den kommunikative, empatiske bevægelse ud mod omverdenen, hvis dybde, intensitet og præcision er afhængig af hvor godt vi kender og kan mærke os selv. I bøgerne kan man også læse, at for at opnå en dybere kontakt med sig selv, og derfra en dybere kontakt til andre, er det nødvendigt, at man tager samtidigt udgangspunkt i flere af de nævnte porte eller veje ind mod ens eget væsen, på figuren kaldet "hjertets visdom". Her er det at jeg finder at Taekwondo er skræddersyet til at finde vejen ind til os selv – og her at "do'en" i Taekwondo giver rigtig meget mening!

Eksempelvis så er det uhyre svært ikke at være 100 % bevidst, når der trænes komplekse kombinationer, svært ikke at lytte til åndedrættet når der arbejdes hårdt eller når der til sidst i træningen eksempelvis bruges tid på meditation. Selv starter jeg altid mine undervisninger med åndedrætsøvelser, da det er en rigtig god måde at komme til stede på. Når der tales åndedræt i forhold til Empatistjernen, så siger man også at åndedrættet er vejen til det underbevidste. I forhold til kreativiteten så er der rig mulighed både i legen men også i de forskellige kireugi-øvelser. For mig at se, så kan vi ikke andet end at blive bedre og empatiske mennesker af at træne Taekwondo, hvis vi ellers husker at dyrke den som kampkunst! Dermed ikke sagt at man ikke også kan konkurrere, hvilket jeg jo også selv har gjort – endda på højt niveau i begge konkurrencediscipliner, men hvis vi ikke bruger tid på at finde vejen ind, og finde os selv og den vigtige selvberoenhed/indre fred, så kan en ensidig fokusering på konkurrence komme til at have store personlige omkostninger for den enkelte. For blot at nævne et par eksempler, så kunne det være manglede selvværd efter endt karriere (for hvad har du tilbage?), manglende færdigheder/forudsætninger for at træde ind på det hold, som du egentlig burde kunne matche med det bælte du bærer (ofte 1. dan og højere) - fordi du ikke har trænet grundelementerne. Vi kender garanteret alle ”gode” eksempler herpå! I mit eget tilfælde så er jeg 100% overbevist om, at grunden til at jeg stadig har kunnet finde taekwondo en interessant efter endt sportskarriere er, at jeg altid har prioriteret at træne min grundteknik ved siden af, og også undervist heri. Jeg føler mig vældig privilegeret og heldig over, at være i en idræt som jeg har mulighed for at dyrke hele livet! Og lige netop derfor er jeg ydmyg i forhold til at værne om Taekwondo som kampkunst, så folk også i fremtiden kan få lov til at træde indenfor og blive klogere på sig selv og dermed også på andre. I det hele taget at blive et bedre menneske – verden har nemlig brug for at bedre mennesker, og det er da stort at taekwondo kan bidrage hertil☺!

Mit eget lille eksperiment – et praktisk eksempel med empatistjernen som fundament

Udover at jeg selv konstant arbejder med empatistjernen, hvor blandt andet en nogenlunde fast meditatív praksis er et af elementerne, så lavede jeg for to år siden, (sammen med tre tidligere taekwondokammerater) et lille forsøg i den lokale gymnastik forening, som vi valgte at kalde ”GymnaKicks” – en blanding af springgymnastik og kampkunst(mest taekwondo). Vi ”stjal” det bedste fra begge verdener. Vi tog den mentale træning (åndedræt, centrering) og den faste ramme med rækker, respekt og

hilseprocedure fra taekwondo og redskabsbanerne fra gymnastikken. Holdet har plads til alle, for det eneste man skal kunne for at kunne deltage er, at være sig selv, udforske sig selv og blive bedre herfra. Holdet har været overtegnet begge år og næste år bliver vi temmelig sikkert nødt til at lave to hold. Holdet har mange børn som ikke passer ind andre steder. Det har været en stor glæde at se hvordan noget teori kan udmøntes i praksis og tillige med også fungere fantastisk. I 2012 blev jeg dansk mester for 25. gang. I den forbindelse blev der lavet et lille klip til fremvisning til den årlige idrætsfest. Jeg har indsat linket herunder, da der vises klip fra GymnaKicks træningen. Ligeledes fortæller jeg også kort omkring min definition af forskellen mellem Taekwondo som kampkunst og Taekwondo som kampsport.

Indslaget kommer omkring 16.40: <http://www.youtube.com/watch?v=UpbBHQWADxU>

Kampkunst er en gave for samfundets mange børn som bliver mere og mere ude af sig selv. Her får de redskaber til at finde vejen ind og herfra også finde en bedre vej at færdes på blandt andre – en vej hvor man er i god kontakt til sig selv og dermed er meget bedre til at skabe god kontakt til andre ligeså.

Hvordan værner vi om Taekwondo som kampkunst?

Når nu jeg er af den opfattelse - og også kommet frem til, at jeg med rette kan kalde Taekwondo for en kampkunst, hvordan værner vi så om den som sådan? For mig at se så er det meget enkelt! For det første så er der nogle artefakter som vi skal respektere. Dels er der vores dobog og bælte, som symboliserer rigtig meget og har en historie som rækker langt tilbage. Vi skal selvfølgelig være ydmyge over den fine arv som vi er blevet givet, og som selvfølgelig betyder at vi bærer vores dobog og bælte som reglerne foreskriver, når vi vel at mærke dyrker Taekwondo i dens grundform! Her er vi altså blevet enige om – i WTF som DTaF, hvordan en dobog skal bæres, og det skal vi selvfølgelig respektere!! Derudover er der skrevne som uskrevne regler omkring adfærd i dojangen – blandt andet hilseprocedure og opstilling i gradueringsorden. Som Sabumnim i min klub kræver jeg, at disse regler overholdes i den almindelige grundtræning. Derimod er jeg fløjtende ligeglad med hvordan eleverne er påklædt, når de træner konkurrence og ligeså om der hilses og opstilles korrekt! Det er sport – og her forholder det sig som i andre sportsgrene, at man klær' sig på og opfører sig, så man passer bedst ind i den ramme og så man kan præstere bedst muligt. I min verden er en dobog med tilhørende tti heller ikke det mest aerodynamiske outfit man kan finde til den disciplin, så hvis vi ønsker at vores

konkurrenceudøvere skal nå langt, så må vi respektere de vilkår der hører med til det at være konkurrenceudøvere, der konstant ønsker at optimere og præstere det maksimale.

Derudover skal vi som forbund selvfølgelig sørge for at "brande" Taekwondo som kampkunst. Pt er jeg ret overbevist om, at langt de fleste mennesker forbinder Taekwondo med en olympisk kampsportsdisciplin. Vi skal derfor i langt højere grad også fortælle om kampkunsten Taekwondo's åbenlyse styrker, som er en mangelvare i vores højteknologiske og hurtigtræsende samfund. Styrker som at finde sig selv, mindfulness, empati, selvberoenhed og ikke mindst gaven ved at kunne indgå i et ægte og værdifuldt fællesskab UDEN for cyber. Taekwondo skal finde den dyrebare filosofi frem igen – hvor mange kender eksempelvis til Samjae? Jeg er ikke selv særlig klog på Samjae, men jeg kunne med garanti, lige så vel have brugt Samjae som en argumentation på den åndelige træning, hvor jeg nu i stedet har brugt Empatistjernen. Læser man Jes Berthelsens "En essay om indre frihed", så skriver han netop også, at alle verdensreligioner har udviklet ensartede og sammenlignelige træningsredskaber til arbejdet med udvikling af hjertets empati og bevidsthedens nærvær og klarhed.

Kampsporten skader – kampkunsten heler

"Hvordan kan vi så forhindre at kommende eliteudøvere skader dem selv i deres stræben for at nå øverst på skamlen"? Dette spørgsmål stillede min vejleder mig, da han havde læst min første udgave af afhandlingen, og her læst hvor mange skader jeg har været igennem og om hvordan min krop har skreget "stooooop" i mange af de træningspas jeg har gennemført som eliteudøver. Jeg er ret overbevist om at vi er oppe i mod store naturkræfter hvis vi skal forhindre unge mennesker i ikke at gøre alt hvad, der står i deres magt for at nå dette mål.....og sikkert også lidt mere til! Hvis vi var i stand til at tale til dem tyve år længere ude i fremtiden, så havde vi måske en chance. Vi vil sikkert altid komme til at opleve at vores konkurrenceudøvere går i stykker i deres iver og målrettethed efter at nå deres mål. Nogle af dem når heldigvis også deres "five minutes of fame", men langt de fleste opnår ikke andet end de ar og mærker som deres krop altid vil minde dem om. Heldigvis er der oftest modne og erfarne trænere og ledere omkring dem, men mange gange oplever vi desværre også at disse er parate til at gå langt - ofte alt for langt i deres iver efter, at opnå resultater igennem deres elever. Skal vi forhindre at unge udøvere træner dem selv i stykker, så starter dette arbejde først og fremmest igennem dygtige og veluddannede trænere, som for længst har lagt deviser som: "det skal gøre ondt før det

gør godt”, ”jo lavere vægt des større chance for et godt resultat” og ”det skal trænes væk” på hylden, og i stedet har taget den ypperste viden omkring træningsteori, mentaltræning og skadesforebyggelse frem. Derudover så skal vi have fokus på at vores elitetrænere selv har et ordentligt kampkunsthåndværk at stå på, således at tabte elitesports-elever i stedet kan guides tilbage til en sikker plads i kampkunsten. Det er nemlig sådan, at uanset hvor mange skader du pådrager dig i sportstækwondo, så vil du kunne hele mange af dem igen igennem kampkunsten Taekwondo. For mit eget vedkommende kan jeg ikke erindre at jeg har været så skadet, at jeg ikke har kunnet træne mange af kampkunstens andre elementer, så som bevægelighedstræning, balance, kropsbevidsthed, meditation og åndedrætsøvelser – ligesom jeg også har kunnet lave mange af grundtræningselementernes bevægelsesmønstre. Så man kan vel med rette sige, at hvor kampsporten skader, der heler kampkunsten. Derfor skal vi som ansvarlige trænere og ledere selvfølgelig sørge for, at spænde kampkunstens sikkerhedsnet ud under dem så de trygt kan falde, når de engang er færdige med kampsporten!

Konklusion

Når vi træner Taekwondo, så træner vi som udgangspunkt *kampkunst!* Såfremt vi får lyst til at dyrke Taekwondo som konkurrencesport, så er det absolut en mulighed. MEN fundamentet i Taekwondo er kampkunsten, hvor ”do'en” spiller en helt central rolle – at finde sin vej. Kampsporten alene er ikke en farbar vej at gå, for den stopper pludselig brat. Det er alt for simpelt og ej heller korrekt *kun* at kalde Taekwondo for kampsport. Bare det, at der forudsættes en konkurrence ved benævnelsen ”sport” gør, at det er en fejlagtig benævnelse.

Kampkunsten er derimod særdeles farbar og langtidsholdbar – den kan holde et helt liv, og er endda også givet videre liv efter liv. Taekwondo som kampkunst er for alle, hvorimod Taekwondo som kampsport er for de få. Derfor skal vi selvfølgelig sætte alt ind på - og arbejde intenst på, at vi selvfølgelig skal blive enige om at Taekwondo som udgangspunkt er kampkunst, således at det ikke ene og alene er op til den enkelte at definere hvad Taekwondo er – som minimum bør vi kunne blive enige om hvordan fundamentet ser ud, så kan den enkelte jo selv bestemme hvilket hus vedkommende har lyst til at bygge ovenpå det! Selv er jeg blevet mægtig glad for det hus som jeg selv har fået lov at bygge, med god hjælp fra rigtig mange dejlige og kloge mennesker som jeg har mødt i mit taekwondoliv.

Efterskrift og tak

Hold da op hvor har det bare været en udfordrende opgave og proces for mig. Det som jeg troede var en udfordrende og rimelig overskuelig opgave for mig, viste sig udelukkende at være udfordrende. I flere omgange var jeg tæt på at lukke ned for emnet og ansøge om at få lov at skrive om et nyt. Det har været en svær og rodet proces for mig, og det har derfor også været lidt af en udfordring for mig at sende noget til min vejleder, da jeg har været noget blufærdig i forhold til at vise alt det rod jeg var igennem undervejs. Jeg har eksempelvis slettet mange flere sider end jeg har skrevet. Så en kæmpe tak skal lyde til Dannie for sparringen og tilliden til, at jeg nok skulle nå igennem, selvom processen har været noget tung og rodet. Selvfølgelig også tak til alle de FB-venner som tog sig tid til at give deres besyv med. Hvor er jeg heldig 😊

Litteratur/referencer

1. "Empati, det der holder verden sammen" (2012, Jes Berthelsen, Steen Hildebrandt, Michael Stubberup, Helle Jensen, Peter Høeg, Jesper Juul)
2. "En essay om indre frihed"(2010, Jes Berthelsen)
3. Hurberto Maturana og autopoiese. © Artikel af Jesper Loehr-Petersen og Jørgen Gjengedal Madsen, MacMann Berg, 20041
4. Wikipedea

Bilag 1: Maturana og autopoiese

Introduktion til Humberto Maturanas´ begrebsverden

Artiklen introducerer læseren til en række af de begreber den chilenske biolog Humberto Maturana bruger til at forklare, hvordan levende systemer danner viden, organiserer sig og kommunikerer med hinanden. Artiklen er vinklet i forhold til livet i organisationer, og det er vores ønske at skabe nye forståelser til brug i ledelses- og samarbejds-mæssige sammenhænge.

©© Artikel af Jesper Loehr-Petersen og Jørgen Gjengedal Madsen, MacMann Berg, 2004¹

Objektiviteten i parentes

Maturana (1928-) er bl.a. kendt for at sætte *objektiviteten i parentes*. Et udsagn der på mange måder udfordrer vores normale verdensbillede. Det at der er noget, der er, og som ikke står til diskussion. Med Maturana sættes hele vores opfattelse af verden og de universelle love i et nyt lys. Også det organisatoriske liv, og måden at kommunikere og lede på, får med objektiviteten i parentes nye perspektiver og inviterer til nye måder at tænke på.

Udgangspunktet i Maturanas arbejde med objektivitet i parentes ligger i hans forskning omkring synet, hvor hovedkonklusionen groft sagt er, at syns- og nervesystemets rolle ikke er at *kortlægge* eller *afbillede* en ydre verden. Det vi normalt kalder *virkeligheden*. Maturanas forskning viser derimod, at vores virkelighedsopfattelse er afhængig af os selv. Vores forståelse af og samspil med omgivelserne sker gennem en intern proces i det enkelte menneskes nervesystem. Det er derfor måden vores nervesystem er konstrueret og organiseret på, der er bestemmende for vores virkelighedsopfattelse. Han benævner dette den *dannende ontologi*, som handler om vores måde at tilegne os viden og kundskab på (ontologi = læren om det at være).

Autopoiesis begrebet

Det at vores viden og kundskab ikke opnås gennem en kortlægning eller en repræsentation af en ydre observatør-uafhængig virkelighed, har sin rod i vores individuelle *konstruktion*. Vores genetiske og mentale sammensætning som biologiske enheder. Alle biologiske enheder har deres unikke genetiske konstruktion, og dermed deres eget kodeks for fx behag/ubehag og rigtigt/forkert, hvilket giver os forskellige præferencer at opfatte ud fra.

Maturana benævner denne proces i vores genetiske og mentale konstruktion som *autopoiesis*. Vi kan oversætte begrebet med det at være *selv-skabende* (auto = selv og poiese = skabe) eller selvrefererende. Forståelsen er, at mennesker og menneskelige (sociale) systemer er autopoietiske.

Maturanas pointe er, at vi aldrig kan forstå verden uden for os selv, men at vi via vores meningsstrukturer kommunikativt kobler os til den ydre verden. Autopoiesis bliver dermed en grundlæggende eksistensbetingelse. Ikke blot for mennesket men for alle levende systemer. Maturana ser derfor teorien som en *kosmologi* – en universel lov.

Fra univers til multi-vers

Virkeligheden bliver det vores nervesystem skiller ud. Det betyder, at virkeligheden dannes i den enkelte biologiske enhed. Der er altså lige så mange virkeligheder, som der er biologiske enheder. Virkeligheden er således ikke noget, der *er*, men noget der konstrueres og opleves af den enkelte. Med dette afsæt skabtes ideen om verden som et *multi-vers* frem for et *uni-vers*.

I en organisation betyder det, at der er lige så mange virkeligheder og sandheder, som der er biologiske enheder (personer, grupper, afdelinger), og at disse individuelle biologiske enheders virkeligheder er styrende for den måde de agerer og sanser på.

Konsekvensen af denne epistemologi, erkendelsesteori, er at vi ikke kan bedømme noget som objektivt eller endegyldigt, men at vi er nødt til at erkende, at virkeligheden er afhængig af iagttageren. Har vi alligevel brug for at noget skal være *objektivt* sandt og styrende for flere, er det nødt til at ske gennem en forhandling. Grundlæggende kan man sige, at det kun er for de, der har været med til at forhandle sig frem til det 'objektive', at det er objektivt. På den måde sætter Maturana objektiviteten i parentes. Skal noget fungere som objektivt for andre end de, der har

været med til at forhandle det, nødvendiggør det, at de kobler sig på og accepterer resultatet af de forhandlinger andre har foretaget.

Vi kobler os på det der giver mening

I det daglige liv i enhver organisation er der noget, der nødvendigvis må være 'objektivt sandt' og dermed styrende for organisationen. Det kan ske, fordi vi har vedtaget at sådan er det. Enten gennem formaliserede forhandlinger og formuleringer, eller gennem koordinering af adfærd. Vi kan kalde det formelle og uformelle beslutninger, som er styrende og objektive – for os hver især. Den afgørende pointe er, at vi kun kobler os på det, der hver især giver os mening.

Når vi siger, at virkeligheden dannes i det enkelte menneske, dukker spørgsmålet op: Hvad med denne computer jeg skriver på? Hvad med bordet og stolen...? Eksisterer verden overhovedet? Maturana siger, at selve spørgsmålet er problemet. Når vi spørger om noget findes eller ikke, forudsætter spørgsmålet en objektiv, observatør-uafhængig virkelighed, der kan afgøre spørgsmålet. Maturana anser selve spørgsmålet som irrelevant, når det gælder kundskab. Det, som er vigtigt at besvare, er ikke om noget *findes* eller ej – men hvordan noget *ser ud* for mig og andre. Det, der er virkeligt for mig, er virkeligt for mig! Vi kan altså kun besvare spørgsmålet om computeren findes, ved at fortælle at den findes for mig. Kommunikationen bliver dermed det, der forbinder vores individuelle oplevelser sammen til en for os *fælles virkelighed*.

Distinktioner skaber virkeligheder

Maturanas pointe er endvidere, at det der eksisterer for os, gør det ud fra, hvordan vi er konstrueret som biologiske enheder. De grundlæggende handlinger vi gør som biologiske enheder er at trække *distinktioner*. Når vi danner vores billede af verden, gør vi det ved at sanse noget. Noget skiller sig ud som noget. Vi trækker en distinktion, og med den frembringer vi et objekt eller et fænomen som eksisterende. Før denne distinktion eksisterede objektet ikke. Før vi trak distinktionen i forhold til computeren, eksisterede den ikke, jf. eksemplet fra før.

En distinktion forudsætter at nogen laver den, fx en observatør, men samtidig dannes observatøren. Bare ved det at der er et fænomen, der kan observeres, skaber observatøren. Observatør og distinktion er således hinandens gensidige forudsætninger.

Multivers-tanken fra før muliggøres således gennem det, at der kan trækkes et antal distinktioner. Der er lige så mange virkeligheder, som der er distinktioner, der kan trækkes. Det er observatøren der bestemmer, hvor mange distinktioner der kan eller bliver trukket. Observatøren begrænser således gennem de trukne distinktioner antallet af virkeligheder – ikke omvendt. Ligesom universet ikke blev opdaget ved hjælp af teleskopet, men skabtes gennem brugen af det (Spencer-Brown, 1979).

Fra distinktioner til struktur

Den fundamentale kundskabsbehandling består altså i at trække en distinktion. Maturana starter her og siger, at via en distinktion dannes en enhed, og denne enheds egenskaber eller kendetegn specificeres af distinktionen. Observatøren kan så trække gentagne distinktioner, der fokuserer på forskellige enheder eller komponenter i enheden. Gennem dette bliver enheden en sammensat enhed. Maturana siger, at enhedens komponenter og relationen mellem disse udgør enhedens *struktur*. Strukturen bliver det, der binder tingene sammen i en enhed.

Er enheden fx en gruppe, er det strukturen i gruppen der binder den sammen. Benævnelsen af strukturen vil være afhængig af den distinktion observatøren foretager. Er det opgaver, kommunikation, mål, drømme, religion eller andet der binder gruppen sammen? Det kommer an på den vinkel, den distinktion, observatøren foretager.

Klasseidentitet

De af relationerne som enheden må bevare for at forblive som en enhed, for at bevare det som Maturana kalder dens *klasseidentitet*, benævner han som enhedens organisation.

Et fodboldhold forbliver et fodboldhold, så længe visse relationer mellem spillerne opretholdes. Et bord er et bord, så længe det lever op til forståelse af at være et bord. En salgsafdeling forbliver en salgsafdeling, så længe den lever op til observatørens forståelse af en salgsafdeling. Skulle

observatøren i stedet få øje på, at salgsafdelingen i højere grad er en indkøbsafdeling, vil den ikke længere være en salgsafdeling for observatøren. Har vedkommende kompetencen til at ændre salgsafdelingens klasseidentitet til en indkøbsafdeling, vil den ændre identitet uafhængig af dens struktur. Omvendt kan man sige, at et fodboldhold der bytter spillere ud med nye, gennemgår en strukturel ændring, men bibeholder sin klasseidentitet. Maturana kalder dette, at der sker en *strukturel ændring* under *organisatorisk invarians* (stabilitet/position/identitet).

Strukturelt koblede systemer

En strukturel ændring indebærer at stabiliteten forstyrres i en mindre grad, så derfor vil der ofte kun ske strukturelle justeringer, der sikrer den fortsatte stabilitet i organisationen. Dette ser vi ofte ved nyansættelser eller fyringer. Der sker en ændring i måden at strukturere kommunikationen eller opgaveløsningen på, men organisationen fortsætter med at eksistere og agere på nogenlunde samme måde som hidtil.

Hvis de strukturelle ændringer derimod får organisationen til at miste sin klasseidentitet (fx fra at være selvejende til at være en del af noget andet, eller fra at være en succesrig og overskudsgivende virksomhed til at være et konkursbo), vil det afstedkomme væsentlige forandringer. Dette vil i mange situationer indebære, at observatøren ændrer sin måde at foretage distinktioner på og dermed måden at opleve organisationen på.

Når systemer fungerer som gensidige tilpasse forstyrrelser for hinanden, omtaler Maturana det som *strukturelt koblede systemer*. Medlemmer i en gruppe er fx strukturelt koblede systemer, fordi de bibringer hinanden forskellige ideer og erfaringer, der muliggør at gruppen kan løse de opgaver, de er sat i verden for. Gruppen i en organisation er tilsvarende strukturelt koblede med andre grupper i organisationen.

Struktur-determinerede systemer

De enheder som skiller sig ud som sammensatte enheder, fx en afdeling i en organisation, kalder Maturana for *struktur-determinerede systemer*. Struktur-determinerede systemer kendetegnes ved strukturel forandring under organisatorisk invarians. At der sker løbende udskiftninger i systemet, fx afdelingen, men at denne løbende udskiftning er med til at opretholde organisationens klasseidentitet.

Udgangspunktet for at et system kan forandres er, at det lader sig forstyrre. Variationen eller formen på de forstyrrelser et system lader sig forstyrre af, kan aflæses i systemets adfærd. En begrænsning eller afgrænsning af systemets følsomhed over for forstyrrelser er dermed bestemmende for de ændringer der kan ske. Det bliver altså systemet, der via dets distinktion bestemmer størrelsen og effekten af en given forstyrrelse.

Maturana afviser derimod begrebet *instruktiv interaktion*. At noget udenfor systemet kan kontrollere systemet selv, og går dermed imod enhver ide om, at stimuli bestemmer en respons, eller at informationen bestemmer systemets handling. Det er systemets måde at forholde sig til informationen på, der bestemmer den følgende handling.

En magtperson eller en kontrollant udøver derfor ikke en påvirkning i direkte (instruktiv) forstand, men indirekte ved at systemet vælger at frembringe en distinktion, der skaber en handling. I en organisatorisk ledelsesmæssig sammenhæng indebærer det, at ledere ikke kan påvirke medarbejderne i direkte forstand, men gennem den måde han eller hun forstyrrer og kobler sig til medarbejderne på. Man kan sige, at lederen udstikker rammerne, og medarbejderne leder sig selv ud fra deres individuelle og koordinerede forståelser af de rammer, de observerer. Information som den forskel der gør en forskel.

At opgive ideen om instruktiv interaktion, sætter informationsbegrebet i et nyt lys. Information forstået som overførsel af objektivitet, fx beskeder fra ledelsen til medarbejderne, kan ifølge Maturana ikke lade sig gøre, idet enhver medarbejder vil opfatte det de hører og ser på forskellig

måde. Afhængig af deres konstruktion.

Behovet for koordinering af forståelser bliver derfor afgørende, for en mulig opnåelse af det vi kunne kalde en fælles forståelse - konsensus. Gregory Batesons (1904-1980) siger, at information er den forskel, der gør en forskel hos modtageren. Vores evne til sprogligt at koble os på dem vi taler med, bliver således afgørende for vores evne til at informere og kommunikere. At sætte objektiviteten i parentes indebærer som nævnt, at vi må opgive tanken om en objektiv virkelighed. Med denne forståelse introduceres også et nyt og alternativt syn på *sprog*.

Sproget som koordination af handling

Traditionelle forståelser af sprog indebærer, at sproget ses som en repræsentationsproces. Det er sproget, der repræsenterer det virkelige. Bateson siger det på den måde, at *kortet er ikke terrænet*. I stedet kan man sige, at *kortet repræsenterer den, der har lavet kortets opfattelser af terrænet*. Ordet *bog* er heller ikke en bog. Heinz von Foester (1983) lancerede derfor udsagnet *kortet er terrænet*, for netop at bryde med ideen om sproget som en repræsentationsproces.

Maturana tager i 1986 det endelige brud med de gængse ideer om sprog ved at definere sprog som *koordination af handling*. Han siger, at alt hvad der bliver sagt, bliver sagt af en observatør til en anden observatør – som godt kan være observatøren selv eller en anden. Man kan sige, at sprog opstår, når der trækkes en distinktion og en enhed skabes. Sprog etableres når organismer, systemer eller enheder samordner sine handlinger, og når denne koordination igen giver anledning til nye handlinger. Sproget bliver dermed det, vi oplever og agerer ud fra. Det bliver således vores autopoiese, eller vores distinktion der kommer til at bestemme vores forståelse af en given kommunikation, og hvilke handlinger den forståelse afstedkommer. Når al adfærd opfattes som kommunikation, der på en eller anden måde påvirker omgivelserne, bliver udfordringen at observere effekten af kommunikationen.

Forudsætninger for udvikling

Maturana påpeger, at kærlighed (han bruger det engelske ord *love*) er den fundamentale kraft for al udvikling. Trangen til at formere sig, arternes genetiske urkraft, er forudsætningen for at vi kobler os på hinanden. Maturana benævner denne kraft som kærlighed, en biologisk dynamisk kraft, der definerer de afgørende skridt på vejen til de interaktioner, der kan føre til de sociale systemers etablering, sammenhæng og udvikling. Sagt med andre ord er accepten af og kærligheden til os selv og andre en forudsætning for det sociale liv og dermed også en forudsætning for, at vi biologisk kan opretholde os selv som autopoietiske systemer.

I en organisatorisk kontekst betyder det, at udvikling sker hvor kærligheden er til stede. Man kan fristes til at sige, at jo mere kærlighed, jo større mulighed er der for udvikling. Vi udvikler os bedst i et positivt defineret miljø, hvor accept af hinanden er betydende for de distinktioner vi gør os, og som bliver afgørende medskabende for den forbindelse der etableres mellem os og andre. Man kan sige, at lysten til at forbinde sig med et andet menneske, eller niveauet af kærlighed, bliver bestemmende for de distinktioner vi foretager og dermed for den relation der etableres.

Som ledere og konsulenter i en professionel kontekst, hvor opgaven er at arbejde med udvikling af mennesker i sociale systemer indenfor nogle givne rammer, bliver opgaven, at fokusere på det vi kan værdsætte og anerkende hos det andet menneske. Denne anerkendende tilgang, kærligheden, til andre mennesker bliver således en afgørende forudsætning for udvikling og medbestemmende for den udvikling der i virkeligheden sker.

Fokus på den medskabende kommunikation i konteksten der er ved at opstå

Maturanas ideer om at instruktiv interaktion ikke kan forekomme, inviterer os ind i refleksionen over, hvorledes vores egen kommunikation er medskabende af andres måde at agere på. Vi kan altså ikke forandre andre, men kun os selv. Via de distinktioner vi trækker, er vi medbestemmende i forhold til de relationer, der er ved at opstå, og handlinger der efterfølgende får mulighed for at udvikle sig.

Hvis vi afslutningsvis prøver at sætte ovenstående ideer og vinkler i relation til ledelse, som en sproglig udviklingsproces, bliver det interessant at kigge på effekten af den måde, vi kommunikerer på. Vi må nødvendig flytte fokus fra vores egen ide som styrende til i stedet at kigge på effekten af den kommunikation og de handlinger ideen genererer. Man kan sige, at vores præference for at forstå en given kommunikation, bl.a. bestemmes af den kontekst og de strukturer kommunikationen afsendes og modtages i, koblet på den enkeltes måde at skabe distinktioner på.

Vores opgave som ledere og konsulenter bliver derfor klart at formidle rammer og retninger for de beslutninger, der skal være styrende for organisationens liv og udvikling. Jo mere behov der er for klarhed, jo vigtigere en opgave er det at få forhandlet en (objektiv) styrende ramme.

Litteratur

- Maturana, Humberto & Varela, Francisco: *Kundskabens Træ*. Ask 1987.
- Egne noter fra kursus med Humberto Maturana, Santiago, Chile 2002.
- Bateson, Gregory: *Ånd og Natur*. Rosinante.
- Sundet, Rolf: *Objektivitet i parentes*. Fokus 1998.
- Tomm, Karl: *Et perspektiv på Milano-centrets systemiske tilnærmelser*. Oversat til dansk af Klaus Ammitzbøll.
- Barge, Kevin: *Værdsættende samtale som æstetisk følsomhed*. Forvandling, Psykologisk Forlag 2002.
- MacMann Berg: *Systemiske ledelse*. Psykologisk Forlag, udkommer 2005.

Om forfatterne

Jesper Loehr-Petersen.

F. 1955. Handelsuddannet kombineret med videreuddannelser inden for systemisk ledelse og -personale samt organisationsudvikling. Erfaren proceskonsulent, underviser og coach med en mangeårig baggrund som leder og konsulent i det offentlige og private erhvervsliv bl.a. som forstander på Skolen for Økologisk Afsætning.

Jørgen Gjengedal Madsen.

F. 1963. Handelsuddannet kombineret med videreuddannelse inden for systemisk ledelse, personale- og organisationsudvikling. Erfaren proceskonsulent, underviser og coach. Har været ansat som konsulent i MacMann Berg siden 2003.

Bilag 2: Hvad siger mine venner?

Den 8. april sad jeg igen igen og skrev på min afhandling, og mødte igen muren.....jeg var igen i vildrede over, at det ikke bare var så ligetil for mig, at finde frem til en konklusion. I bedste "Hvem vil være millionær" stil brugte jeg derfor en livline og bad mine Facebook venner om hjælp. Deres mange fine svar bekræftede mig i den grad i, at Taekwondo er hvad den enkelte gør den til – se bare efterfølgende 40 besvarelse!

Karin Schwartz

Nååå kære Taekwondo-venner. Hvad svarer I mon når jeg spørger om Taekwondo er kampsport eller kampkunst?? Jeg er ved at skrive afhandling om emnet og kommer vidt omkring, så gør det gerne enkelt for mig;-)

Steen Jessen Det er en kunst at være god til sporten. :)
Dækker det lidt ??

Vibeke Gall Thjaaaaa både og vil jeg sige ... Så det er jo nok ikke til megen hjælp

Mikael Oddershede Har personligt valgt at kalde det kampkunst i min afhandling, synes kampsport begrænser os lidt så det "kun" er konkurrencedelen. Hvor jeg betragter kampkunst som et meget bredere begreb.

Kenneth Snedker Poulsen Der er ik meget kunst over det når jeg prøver

Brian Madsen Det er da i allerhøjeste grad kampkunst. :-) med alle de taekwondo udøver vi har haft besøg af i Esbjerg karate klub tegner sig et klart billede af at der er meget mere end sportsdelen i teknikkerne. Det kommer helt klart an på hvordan der trænes :-)

Rikke De Lasson Fabrin For mig har det altid været en kampsport, men det fantastiske er jo at det er hvad man ligger i det. Jeg tænker at do ligger lige så meget i sportsbegrebet og ikke kun hører kunstbegrebet til. Fordybelsen i tankegangene bag Taekwondo kan komme mange steder fra.

Annika Maria Mortensen Uuh dén diskussion har vi haft hjemme nogle gange for mig er det kampsport

Gitte Engelbrecht Gregersen Bare sådan liliige for at forvirre endnu mere... jeg mener at Taekwondo er begge dele.....

Nicolai Stig Hansen Jeg tror du kunne få et interessant afsnit omkring oversættelse af ord. Martin arts, blev til at begynde med oversat til kamp sport, og først senere ville nogen skille sig ud og begyndte at kalde det for kamp kunst.

På engelsk er "art" ganske rigtigt sammenlignelig med kunst, men det er kundskab mere end kunst, altså en egenskab.

Nicolai Stig Hansen Så som Steen sagde. En kunst at være.god, og det kan se godt ud, som kunst, når man er god til det

Rune Østergaard Schulz efter min overbevisning relaterer kampsport kun til selve den sportslige kampdel. kampkunsten er den oprindelige form som helhed inkl. de etiske, moralske og åndelige aspekt sammenholdt med formen. Teknikken.

Nick Lyng Hansen Som et argument for at TKD er kampkunst vil jeg nævne taegeuks. I kunst finder man ofte symboler - og det er jo lige præcis tilfældet med taegeuks, som symboliserer elementerne og styrke bl.a. :) Jeg vil da mene at en smukt udført taegeuk er en sand kunst som viser meget andet end blot imaginær kamp.

Bente Annie Sørine Andersen Sport! Men teknik udførelsen kan benævnes kunst. Kommer i problemer med IOC ved at kalde kamp delen for kunst?

Carsten Jensen Kampsport

Torben Joensen Mener det er begge dele....HONG - CHONG ✕

Henrik Frost Go go Karin:-) Jeg tror, at det er meget vigtigt at fastsætte nogle rammer for, hvad der menes med henholdsvis kunst og sport, inden folk på kryds af opfattelser svarer enten det ene eller det andet. Vi opfatter jo alle verden og ikke mindst Tkd efter vores egne kort over virkeligheden, og shit hvor er der stor forskel selv inden for Tkd-verdenen. Jeg kunne selv nævne flere forskellige af mine egne tilgange til de to begreber, men de ændrer sig ret meget i forhold til, hvilken vinkel, jeg betragter det ud fra. F.eks. synes jeg bestemt, at en dygtig kæmper også udviser en form for kunst, lige som jeg i min rejse ind i selvforsvarsuniverset har fundet helt nye sider af "min egen kunst":-) Det går tit på forskellen på kamp og teknik, hvor man vel kan argumentere for, at teknik bliver mindre og mindre kunst, des mere fokus, der er på konkurrence-aspektet og pointfokus. Men hvad så med selvforsvarsdelen? Vil flertallet mene, at det er enten sport eller kunst? Kommer vel også an på, med hvilket formål man træner det? For mit vedkommende er det jo meget vigtigt, at der er en realtiskisk og effektiv tilgang til selvforsvarsemnet, og at det derfor vil være anvendeligt i en nødværgesituation, men jo mere jeg træner og jo dybere jeg går ind i emnet, bliver det også til en kunst at kunne gøre ting på netop en effektiv, nødværgemæssig proportional og mentalt afbalanceret måde. Men spændende emne!!!

Tommy Legind Mortensen Hej Karin prøv at læs definitionen på af kunst nedenstående link <http://da.wikipedia.org/wiki/Kunst> her er et lille uddrag rent sprogligt bidrager til opfattelsen, at alt er kunst, eller i hvert fald at grænserne er ganske udflydende: "Blikkenslageri er min kunst", Taekwondo er min kunst", "reklamefilm er min kunst", osv.

Kunst - Wikipedia, den frie encyklopædi

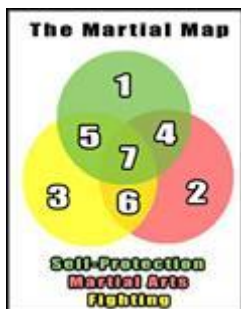
da.wikipedia.org

Helt afgørende i denne skuen tilbage er den etymologiske oprindelse af begrebet ...kunst. Det håndværksmæssige er mere end noget andet er i fokus. Et fokus som siden udviklede sig til tanken om de skønne kunster, for dermed med den historiske avantgarde helt at forvandle sig bort fra både håndværket og...Se mere

Jan Drachmann · 14 fælles venner

Taekwondo og de fleste andre kampformer er for mange udøvere ofte en blanding af kampsport, kampkunst og selvforsvar. Kunsten er at kunne skelne, hvornår man træner hvad. Iain Abernethy giver en glimrende beskrivelse af det i sin podcast "The martial map" <http://www.iainabernethy.co.uk/.../martial-map-free-audio...>

The Martial Map (Free Audio Book) | Iain Abernethy

www.iainabernethy.co.uk

I wanted to start the year with something a little special, so here is a free "audio book" (i.e. a long podcast) called "The Martial Map".

John Aage Petersen Skulptøren og grafikeren Robert Jacobsen udtalte en gang ved åbningen af en udstilling. "Kunst er, når det ikke har været lavet før - har det været lavet før, så er det s'gu ingen kunst!"

Gitte Jensen Jeg kan huske fra vi var børn....at du var så elegant at det mindede om dans....så på trods af at jeg ikke er taekwondo ven...vil jeg klart sige kunst ;)

Lise Hjortshøj Oprindeligt kampkunst men med konkurrence aspektet indover kampsport... ;-)

Grethe Sandholm Både og

Eveline Holst Det er da kampkunst!!!

Joseph Salim Det er kunst, hvis det er kreativt og flot at se på.

Tuncay Øzbek · 2 fælles venner

Kunst vil jeg mene.

Ragavan Selvaratnarasa Både Kampsport og kampkunst :) vil jeg sige

Mette Hvilsbyhmmmm, hvis det udøves som en konkurrence, er det vel en sport?

Lise Hjortshøj Æstetikken og etikken er kunsten og denne er jo også en stor del konkurrencen... Så en blanding af de to. Måske et helt nyt navn ville være lettere ;-) hvad med: Taekwondo Koreansk kampspunst ;-)

Ragavan Selvaratnarasa Startede med at lære det som kunst:). Senere blev det til konkurrence som du ved (sport) . Nu idag er det både sport og kunst :)

Karin Schwartz Tuuusind tak for alle jeres fine bidrag.....de vil blive brugt.....mod jer;-)

Ivan Jakobsen Selve kampsiden er kampsport med fuld kontakt, reglerne for at kunne stille op til EM, VM og OL for Danmark er en videnskab.

Allan Gehlert Kampkunst, men syntes det trækker mere over mod kampsport desværre

Michael Adolfsen Det er selvfølgelig begge dele. Taekwondo bliver jo mere og mere kommercialiseret og bliver en kampsport for mange, men kampkunsten ligger jo i alle de traditioner vi fastholder og historierne om hvorfor teknikkerne er som de er og hvorfor de udføres som de gør.

Britta Thiim Begge dele. Kan dog personligt bedst lide kampdelen;)

Nadia Kaufmann Kampsport

Leon Birkelev Nu er tkd i mine øjne et selvforsvars system (do), som indøves gennem træning. Derfor er det per definition hverken sport eller kunst. Historisk set har det heller ikke været tænkt som sport eller kunst. Kampsporten er jo blevet til langt senere ligesom eksempelvis katolicismen og protestantismen er afledt af den ortodokse kristendom. Kunst er kreativt og er udtryk for menneskets fortolkninger af deres indtryk, som resulterer i et aftryk i form af for eksempel billeder, skulpturer, tekster, teater og musik. Der komponeres og det mener jeg ikke tkd "systemet" giver anledning til. Kampsporten er en konkurrence om, hvem der "mestrer" systemet bedst. Det vil sige de tilegnede spark, slag, blokeringer mv. Evnen til at være kreativ og kombinere dem på bedste vis, mener jeg ikke har noget med kunst at gøre. Det tætteste vi kommer på kunst er opvisninger og shows, som Bren Foster og søstrene Chloe & Grace Bruce er glimrende eksempler på. Her er der tale om ca. 25 % tkd mikset sammen med showdans, gymnastik, våbentechnikker osv., som intet har med tkd "systemet" at gøre.

Nis Thuesen Dall · Venner med Rune Østergaard Schulz

kampsport men det kan være en kamp at lave noget kunst det er ik bare lige

Michael Brønd Kampsport

Ulf Bjarke Andreasen Med mindre du kan male et selvportræt, samtidig med at du går en taegeuk, vil jeg kalde det for en kampsport :)

Søren Holmgård Knudsen Du er genial Karin:-) :-) nu har du allerede de første sider til afhandlingen! Glæder mig allerede til næste åbne spørgsmål du putter på :-);-) god fornøjelse

Jørgen Strandberg Christiansen kampsport

Kim Frandsen · Venner med Henrik Frost og 7 andre

Hvis du udøver en taegeuk til at stævne og konkurrere mod andre, så er det da klart en sport. Hvis du graver ned i den samme taegeuk og søger den dybere mening med denne og dennes teknikker, omdanner dem til effektivt selvforsvar/kamp, som de oprindeligt er tænkt, ja så må det kaldes kampkunst. I vores klub ligger det primære fokus på kampkunst, andre klubber er teknikklubber og andre igen kampklubber, der er stor forskel på fokusområder i de forskellige klubber, derfor kan det også være svært at beskrive hvad Taekwondo er, det kommer helt an på hvem man spørger

Allan Frost Fundamentet i Taekwondo er kampkunst. Min Taekwondo opdragelse har desuden opdraget mig til at kamp og poomse er noget man kan træne igennem sin fundament træning. Taekwondo kamp er i dag kampsport(i gamle dage en kampkunst) og teknik konkurrence en kampsport(hvor mange vil f.eks. sparke side spark i høj sektion i taegeuk 5, hvis man kender selvforsvarsdelen i denne taegeuk). Desuden syntes jeg alt for mange udøvere glemmer at en stor del af Taekwondo er muligheden for at holde sig sund, i form og med rette energi. Skulle blive en spændende afhandling - hvis den bliver offentlig tilgængelig vil jeg meget gerne læse den!! Kihap

[Barbara Drago](#) Depends on the Master I Would love to see more martial art than sport. Learning more about the filosophy, the body meridians and why they are important when we do self defense. Breathing technique. Using animals moves in our techniques as martial arts have learned from animals moves. Being a good TKD practician in the Do jang and in our daily life.

[Axel Trillingsgaard](#) Taekwondo er en kampkunst... Kampsport burde hedde Taekwon...

[Sys Tøttrup](#) Lige præcis [Axel Trillingsgaard](#)

Kenneth Brink Nyder taekwondo som et element i mit liv. Kan sagtens nøjes med kunsten og den genside respekt der er. Få sportsgrene hvor udøver virker som familie.

Karin Schwartz Tak tak tak - jeg er superglad for alle jeres besvarelser!!

[20 sek.](#) · [Synes godt om](#)